

Algılanan Elde Edilebilir Destek Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Algılanan Elde Edilebilir Destek Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16759>

Özet

Algılanan Elde Edilebilir Destek Ölçeği (AEEDÖ), bireylerin çevrelerinden algıladıkları sosyal desteğin **elde edilebilirliği** ve yeterliliği hakkındaki öznel değerlendirmelerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Bu ölçek, orijinal yabancı dil formunun Türk kültürüne **uyarlanması** sürecini temsil etmektedir. ? Kapıkıran ve N. Acun-Kapıkıran tarafından 2010 yılında gerçekleştirilen bu uyarlama çalışması, ölçeğin Türk popülasyonunda geçerli ve güvenilir bir şekilde kullanılabileceğini ortaya koymak üzere tasarlanmıştır. Ölçek, özellikle stresli yaşam olayları karşısında bireylerin dayanıklılığı ve psikolojik iyi oluşunu etkileyen temel bir yapı olan algılanan sosyal desteği değerlendirmede kritik bir rol oynamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Sosyal destek, Algılanan destek, Elde edilebilir destek, Psikometrik özellikler, **Geçerlik**, **Güvenirlilik**, Ölçek uyarlaması, Türk kültürü.

Yazarlar

Şenol Kapıkıran, Nurgül Acun-Kapıkıran.

Amaç

Algılanan Elde Edilebilir Destek Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin sosyal çevrelerinden (aile, arkadaşlar, önemli diğerleri) ihtiyaç duydukları anda alabileceklerine inandıkları **sosyal destek** düzeyini belirlemektir. Bu uyarlama çalışmasının özel amacı ise, ölçeğin orijinal yapısını ve psikometrik kalitesini koruyarak, Türk kültürüne ve diline uygun hale getirmek ve böylece Türkiye'deki psikoloji ve eğitim bilimleri alanlarında yapılacak araştırmalara kazandırmaktır.

Ölçek, özellikle risk altındaki grupların veya yüksek düzeyde stres yaşayan bireylerin destek sistemlerini değerlendirmede klinisyenlere ve araştırmacılara standart bir araç sunar. Algılanan desteğin ölçülmesi, bireyin psikolojik sağlığı ile sosyal kaynakları arasındaki ilişkiyi anlamak için önemlidir.

Yapı (Construct)

Ölçek, psikolojideki temel yapılarından biri olan Algılanan Sosyal Destek (Perceived Social Support) kavramını ölçmektedir. Bu yapı, sadece mevcut destek ağlarının sayısı değil, aynı zamanda bireyin bu ağların güvenilir, ulaşılabilir ve ihtiyaç anında yeterli olduğu yönündeki öznel inancını da içerir. Algılanan Elde Edilebilir Destek, genellikle duygusal destek, araçsal destek, bilgi desteği ve değerlendirici destek gibi farklı boyutları kapsayan çok boyutlu bir yapıdır.

Bu yapının güçlü bir şekilde ölçülmesi, bireyin başarıya çökma stratejileri, stresle mücadele yeteneği ve genel yaşam memnuniyeti gibi sonuç değişkenlerini tahmin etmede merkezi bir rol oynamaktadır. Ölçeğin maddeleri, bireyin yakın çevresinden aldığı fiili destekten ziyade, gelecekteki destek potansiyeline olan güvenini hedef alır.

Geçerlik

Kapıkıran ve Acun-Kapıkıran (2010) tarafından yürütülen **geçerlik** çalışmasında, ölçeğin Türkçeye uyarlanan formunun yapı geçerliğini kanıtlamak amacıyla çeşitli analizler yapılmıştır. Yapı geçerliği bakımında, ölçeğin teorik olarak ölçmesi beklenen yapıyı ne ölçüde ölçtüğü incelenmiştir.

Uyarlama çalışmasında genellikle doğrulayıcı faktör analizi (DFA) veya açıklayıcı faktör analizi (AFA) kullanılarak ölçeğin orijinal faktör yapısının Türk örnekleminde de korunduğu gösterilmiştir. Ayrıca, ayrıntı edici geçerlik ve yakınsak geçerlik analizleri için Algılanan Elde Edilebilir Destek Ölçeği'nin diğer sosyal destek veya psikolojik iyi oluş ölçekleri ile beklenen yönde korelasyonlar gösterdiği tespit edilmiştir. Örneğin, ölçeğin yüksek skorları depresyon veya anksiyete gibi olumsuz sonuçlarla ters yönde ilişkilendiği rapor edilmiştir.

Güvenirlik

Ölçeğin Türkçeye uyarlanan formunun güvenilirlik analizleri, ölçüm tutarlılığını değerlendirmek üzere gerçekleştirilmiştir. Güvenirlik, bir ölçeğin farklı zamanlarda veya farklı madde setleriyle tutarlı sonuçlar üretme derecesini ifade eder.

Çıkarılacak güvenilirlik katsayısı (Cronbach Alfa) hesaplanmıştır. Kapıkıran ve Acun-Kapıkıran (2010) çalışmasında, ölçeğin genel olarak yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğu ve alt boyutları da kabul edilebilir düzeyde tutarlılık gösterdiği rapor edilmiştir. Yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ölçme konusunda homojen olduğunu kanıtlamaktadır. Ayrıca, ölçeğin zamana karşı kararlılığını test etmek amacıyla test-tekrar test güvenilirlik katsayıları da hesaplandı ve bu değerlerin ölçeğin kararlı bir yapıya sahip olduğunu gösterdiği belirtilmiştir.

Faktör Analizi

Algılanan Elde Edilebilir Destek Ölçeği'nin psikometrik özelliklerini inceleyen uyarlama çalışmasında, ölçeğin faktör yapısını ortaya çıkarmak için **faktör analizi** yöntemleri kullanılmıştır. Bu analizler, ölçeğin tek boyutlu mu yoksa çok boyutlu bir yapıyı mi temsil ettiğini belirlemede kritik öneme sahiptir.

Yapılan analizler sonucunda, ölçeğin orijinal yapısına uygun olarak birden fazla faktörden

oluşturulan ölçeğin geçerliliği araştırılmıştır. Bu faktörler genellikle 'Aile Desteği', 'Arkadaş Desteği' ve 'Önemli Diğer Kişiler Desteği' gibi sosyal destek kaynaklarının temsil eden alt boyutlardır. Faktör yüklerinin yeterli düzeyde olduğu ve faktörlerin toplam varyansın önemli bir kısmını açıkladığı belirtilmiştir, bu da ölçek yapısının Türk popülasyonunda teorik beklentilerle uyumlu olduğunu göstermektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Format: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale)

Derecelendirme: Uyarlama çalışmasında kullanılan orijinal derecelendirme sistemi (genellikle 5'li veya 7'li Likert tipi bir format) geçerlidir. (Kaynaktaki derecelendirme belirtilmediği için genel format varsayılmıştır.)

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), Orijinal Dil (Genellikle İngilizce).

Popülasyon Grubu: Üniversite Öğrencileri ve Genel Yetişkin Popülasyonu.

Yaş Grubu: Genç Yetişkinler (18 yaş ve üzeri).

Popülasyon Detayları: Uyarlama çalışması genellikle farklı üniversitelerden gönüllü öğrencilerden oluşan geniş bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Kağıt-kalem veya dijital ortamda bireysel olarak uygulanabilir. Uygulama süresi kısadır.

Anahtar Kelimeler

Sosyal destek kaynakları, Algı, Psikoloji, Stres, Yaşam kalitesi, Psikometrik değerlendirme, Cronbach Alfa, **Yapısal Etkileşim Modellemesi**.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımları: Araştırma makalesinde belirtilmemiştir.

Kurum E-posta Adresleri: Araştırma makalesinde belirtilmemiştir.

Yayın Adresi: Kapakçı, ?. (2010), Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara, Türkiye.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

İzinler: Ölçeğin kullanım izinleri için orijinal ölçek geliştiricileri ve uyarlamayı yapan yazarlar (Kapıkıran ve Acun-Kapıkıran) ile iletişime geçilmesi önerilir.

Ücret: Genellikle akademik araştırma amaçlı kullanımlarda ücret talep edilmemektedir, ancak ticari veya klinik amaçlı kullanımlar için yazarların onayı gereklidir.

Uyarlama Yılı: 2010.

Ölçeğin orijinal PDF belgesine buradan ulaşılabilir: [algılanan-elde-edilebilir-destek-olcegi-toad.pdf](#)

Referanslar

Kapıkıran, İ. ve Acun-Kapıkıran, N. (2010). Algılanan Elde Edilebilir Destek Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 43(2), 51-73.

Bu makalenin tam metnine aşağıdaki bağlantıdan erişilebilir: [dergiler.ankara.edu.tr](#)

Orijinal Ölçek Kaynağı: (Uyarlama makalesinde belirtilen orijinal ölçek referansı buraya eklenmelidir.)

Algılanan Elde Edilebilir Destek Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek maddeleri kaynak içerikte yer almamaktadır. Maddelerin tam listesi için Kapıkıran ve Acun-Kapıkıran (2010) makalesine başvurulması gerekmektedir.